

Σημεία παρέμβασης κ. Μ. Στασινόπουλου (*)

Στην εκδήλωση παρουσίασης της μελέτης IOBE

«Ο τομέας μεταποίησης στην Ελλάδα: Νέες προκλήσεις και προοπτικές βιώσιμης ανάπτυξης στο εξελισσόμενο ευρωπαϊκό και παγκόσμιο περιβάλλον»

Πέμπτη, 14 Δεκεμβρίου 2023 | Crowne Plaza Athens

Είμαστε σήμερα εδώ για την παρουσίαση της μελέτης που έκανε για λογαριασμό της Ελληνικής Παραγωγής το IOBE, για τις προκλήσεις και τις προοπτικές της μεταποιητικής βιομηχανίας στην Ελλάδα.

Κατ' αρχάς θέλω εκ μέρους όλων των μελών μας αλλά κι εγώ προσωπικά να ευχαριστήσω τον Νίκο Βέττα και όλη την Ομάδα του IOBE για την εξαιρετική δουλειά που έκαναν για άλλη μια φορά. Μετά από 7 χρόνια συνεργασίας πιστεύω πως έχουμε δημιουργήσει έναν δεσμό και μια συναντίληψη, μεταξύ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ και IOBE, για την ανάγκη ισχυροποίησης του παραγωγικού τομέα της οικονομίας.

Θέλω επίσης να ευχαριστήσω τον υπουργό Ανάπτυξης κ. Κώστα Σκρέκα για την παρουσία του. Περιμένουμε με ενδιαφέρον τα σχόλιά του για το περιεχόμενο της μελέτης. Και βεβαίως, τις ευχαριστίες μας σε όλες και όλους εσάς για το ενδιαφέρον που δείχνετε με την παρουσία σας.

Η Ελληνική Παραγωγή δημιουργήθηκε την άνοιξη του 2017 με βασικό στόχο να αφυπνίσει το πολιτικό σύστημα, τους φορείς, αλλά και την κοινή γνώμη για την αξία και τη συμβολή της μεταποιητικής βιομηχανίας στην ελληνική οικονομία και την κοινωνία.

Τα τελευταία 7 χρόνια οι παρεμβάσεις μας ήταν πιστεύω πολύ χρήσιμες και η μελέτη που παρουσιάζεται σήμερα έχει μια ιδιαίτερη αξία και σημασία.

Γιατί η βιομηχανική παραγωγή στη χώρα μας συνεχίζει να αντιμετωπίζει δυσκολίες και αδυνατεί να αναπτυχθεί όπως θα έπρεπε. Κι αυτό συμβαίνει σε μια κρίσιμη περίοδο σαν τη σημερινή, όταν οι περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες έχουν θέσει τη βιομηχανία στο επίκεντρο των πολιτικών τους.

Γιατί δυστυχώς η γενικότερα επικρατούσα αντίληψη για την παραγωγή αγαθών στη χώρα μας δεν έχει αλλάξει ουσιαστικά, παρότι η βιομηχανία στήριξε σημαντικά την οικονομία στις πρόσφατες κρίσεις και στη περίοδο της πανδημίας. Κι αυτό το ζει καθημερινά ο παραγωγικός κόσμος της χώρας.

Αναγνωρίζουμε ότι γίνονται προσπάθειες. Αλλά ενώ έχουμε μείνει πίσω από χώρες που κάποτε υστερούσαν σε σύγκριση με μας, δεν φαίνεται να δρομολογούνται, στο βαθμό που χρειάζεται, οι αναγκαίες αλλαγές για να αποκτήσουμε έναν ισχυρό πυλώνα

μεταποίησης, όπως έχουν χτίσει οι άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Έναν ισχυρό και κρίσιμο πυλώνα από τον οποίο φυσικά αντλούν σημαντικούς πόρους και στηρίζουν ΚΑΙ τα δημοσιονομικά τους και το επίπεδο ζωής των πολιτών τους.

Είναι παράδοξο ότι ο τομέας της οικονομίας ο οποίος έχει τις μεγαλύτερες συγκριτικά προοπτικές για να μεγαλώσει και να στηρίξει το εθνικό εισόδημα, η παραγωγή αγαθών, είτε τις περισσότερες φορές δεν αναφέρεται καθόλου στο δημόσιο διάλογο, είτε παρουσιάζεται τελευταίος και χωρίς ουσιαστική προτεραιότητα στις εθνικές στρατηγικές. Και μιλάμε για δεκάδες διακριτούς κλάδους μεταποίησης.

Η χώρα μας εμφανίζεται εκ του αποτελέσματος να μην έχει πιστέψει ακόμα στην αναγκαία εθνική στροφή προς την ενίσχυση της παραγωγής, και δη της εξωστρεφούς παραγωγής διεθνώς εμπορεύσιμων αγαθών.

Η σημερινή μελέτη παρουσιάζει τη θέση της χώρας μας σε σύγκριση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες σε ότι αφορά δείκτες, μεγέθη και επιδόσεις της παραγωγικής δραστηριότητας και επίσης παρουσιάζει τις βασικές τάσεις στην ελληνική μεταποίηση. Η ανάλυση είναι εκτενής και πολύπλευρη.

Θα ήθελα να σταθώ σε 2 σημεία της τα οποία είναι ενδεικτικά:

Πρώτον, το γεγονός ότι η παραγωγικότητα της εργασίας ή καλύτερα η κατά κεφαλήν παραγωγικότητα είναι πολύ χαμηλή στη χώρα μας.

Προσοχή: Ο δείκτης αυτός δεν πρέπει να συγχέεται με την εργατικότητα ή με την αποδοτικότητα των εργαζομένων. Στην ουσία δείχνει τον χαμηλό βαθμό της βιομηχανικής έντασης, της παρουσίας γραμμών παραγωγής, της βιομηχανικής εγκατεστημένης ισχύος.

Η χώρα μας έχει ιδιαίτερα χαμηλή επίδοση σ' αυτόν τον δείκτη, και αυτό δείχνει ότι το μέγεθος της βιομηχανίας της είναι μικρό αλλά και πιθανότατα ότι το μείγμα της μεταποιητικής δραστηριότητας κλίνει προς ελαφρότερες μορφές μεταποίησης, με μικρότερη παραγωγικότητα.

Το πιο ανησυχητικό όμως είναι ότι η διαφορά της κατά κεφαλήν παραγωγικότητας μεταξύ της χώρας μας και του Ευρωπαϊκού μέσου όρου διευρύνεται ξεκάθαρα τη τελευταία δεκαετία.

Θα ήταν ενδιαφέρον να δούμε την εξέλιξη του δείκτη αυτού και στις άλλες χώρες αλλά το προφανές είναι ότι η Ελλάδα πρέπει να γίνει περισσότερο βιομηχανική γιατί συνεχίζει να χάνει το τραίνο. Η Ευρώπη και ο κόσμος στρέφονται στην επαναβιομηχάνιση.

Το δεύτερο σημείο στο οποίο θέλω να σταθώ είναι οι εξαγωγές ως ποσοστό του ΑΕΠ, δείκτης που στη μελέτη συσχετίζεται με χώρες που έχουν μέγεθος πληθυσμού συγκρίσιμο με αυτό της Ελλάδας. Παρά τη σημαντική πρόοδο που σημειώθηκε τα τελευταία χρόνια, η χώρα μας εξακολουθεί να είναι τελευταία με σημαντική διαφορά.

Είμαστε δυστυχώς οι ουραγοί της Ευρώπης (στις εξαγωγές) ενώ φαίνεται πολύ καθαρά ότι ο υπόλοιπος ευρωπαϊκός χώρος εκεί βασίζονται σε μεγάλο βαθμό την

ανάπτυξη της οικονομίας τους. Είναι προφανές πως χρειαζόμαστε μια αλλαγή αντίληψης και έναν εθνικό στρατηγικό σχεδιασμό γύρω απ' τις εξαγωγές.

Η Ελληνική Παραγωγή είναι διαθέσιμη εφόσον της ζητηθεί να συμβάλλει στην ποιοτική ανάλυση και εμβάθυνση ορισμένων αριθμητικών στοιχείων της μελέτης, για μην βγαίνουν βιαστικά συμπεράσματα.

Ένα σύνηθες βιαστικό συμπέρασμα για παράδειγμα είναι ότι ένας από τους βασικότερους λόγους της χαμηλής παραγωγικής ανάπτυξης είναι το μικρό μέγεθος των εταιρειών στην Ελλάδα. Δεν θεωρώ ότι εκεί βρίσκεται η άκρη του νήματος.

Η μελέτη επιβεβαιώνει, όπως και όλες οι προηγούμενες, την πολύ θετική συνεισφορά της μεταποίησης σε όλους τους θεμελιώδεις δείκτες της οικονομίας. ΑΕΠ, δημόσια έσοδα, απασχόληση, αλλά και παραγωγικότητα, έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία.

Επιβεβαιώνει επίσης κάτι που υποτιμάται ή και εν πολλοίς αγνοείται στο δημόσιο διάλογο: ότι η μεταποιητική δραστηριότητα έχει τη σημαντικότερη συνεισφορά στο ισοζύγιο αγαθών και υπηρεσιών - μπροστά ΚΑΙ από τη ναυτιλία και από τις τουριστικές ταξιδιωτικές εισπράξεις. Κι αυτό, παρά την εκτεταμένη αποβιομηχάνιση των τελευταίων δεκαετιών.

Το στοιχείο αυτό καταρρίπτει άλλο ένα, τραγικό για μας στερεότυπο, ότι η χώρα δεν έχει βιομηχανία η ότι δεν είναι κατάλληλη για βιομηχανία, κάτι που δυστυχώς επίσης έχει ακουστεί.

Όπως επίσης έχει τεθεί, με ποια λογική δεν καταλαβαίνω, το ψευδοδίλημμα «βιομηχανία η τουρισμός». Σκεφτείτε παρακαλώ την Ελβετία και τη Πορτογαλία που μας ξεπερνούν και στα δύο.

Ας το ξεκαθαρίσουμε:

Η βιομηχανία συμβάλλει στην ανθεκτικότητα μιας οικονομίας, στην αποκεντρωμένη ανάπτυξη, στη δημιουργία προοπτικών εξέλιξης και καριέρας για τους νέους, στο μετριασμό των ανισοτήτων και τη διαφύλαξη της κοινωνικής συνοχής. Άμεσα δημιουργεί συνέργειες με τους άλλους τομείς της οικονομίας και ιδιαίτερα με το εμπόριο, τις μεταφορές, τις κατασκευές, με πολλές υπηρεσίες, με την παιδεία, προσφέροντας τους ΥΨΗΛΟΤΕΡΟΥΣ πολλαπλασιαστές απασχόλησης αλλά και οικονομικής δραστηριότητας.

Ποιος μπορεί να αμφισβητήσει αυτά τα δεδομένα;

Η βιομηχανία-μεταποίηση είναι ένας τομέας που αποτελείται από πολλές διαφορετικές παραγωγικές δραστηριότητες, συχνά εντελώς ανεξάρτητες μεταξύ τους.

Έτσι, σαν σύνολο, σταθεροποιεί την οικονομία γιατί η μεγάλη διαφοροποίηση που διαθέτει μειώνει το ρίσκο και δημιουργεί προϋποθέσεις για αναπτυξιακή σταθερότητα.

Κάποιοι αναρωτιούνται:

«Μα τί θα παράξει η Ελλάδα»; Να τους υπενθυμίσουμε ότι οι διεθνείς και ευρωπαϊκές αλυσίδες αξίας είναι πραγματικά αχανείς και σε μέγεθος αλλά και σε φάσμα παραγομένων προϊόντων. Κυριολεκτικά, ό,ΤΙ βρίσκεται γύρω μας αποτελείται από πρώτες ύλες, ημιπροϊόντα, εξαρτήματα, βοηθητικές ύλες και παράγεται από γραμμές

παραγωγής που κι αυτές αποτελούνται από και χρειάζονται αντίστοιχα πολλών ειδών προϊόντα για να λειτουργήσουν. Αυτή είναι και η έννοια της αλυσίδας αξίας, για τη συμμετοχή στην οποία η βασική προϋπόθεση είναι να παράγεις, να μπορείς να παράγεις, ανταγωνιστικά και αποτελεσματικά, διεθνώς εμπορεύσιμα αγαθά.

Πολύ σημαντική παράμετρος είναι και οι αλλαγές που βιώνουμε στο διεθνές περιβάλλον.

Σε μια εποχή μεγάλων γεωπολιτικών αναταράξεων, βλέπουμε όλα τα γεωπολιτικά μπλοκ να στρέφονται ξανά στη βιομηχανία. Το βλέπουμε στις ΗΠΑ, όπου με γενναία κίνητρα προωθείται η επαναβιομηχάνιση, το βλέπουμε και στην Ευρώπη, όπου παρά τις δυσκολίες στις κοινές αποφάσεις, οι περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες υιοθετούν μέτρα για τη στήριξη της βιομηχανίας τους. Με κριτήρια οικονομικά αλλά και κοινωνικά και πολιτικά.

Γιατί σίγουρα η βιομηχανία είναι παράγοντας γεωπολιτικής αναβάθμισης για μια χώρα.

Κυρίες και κύριοι,

Η ελληνική βιομηχανία έχει πετύχει πολλά μέσα σε δύσκολες συνθήκες. Το παρόν παραγωγικό οικοσύστημα δείχνει ότι η χώρα ΚΑΙ έχει τις δυνατότητες και επιπλέον διαθέτει μια αυξανόμενη διασπορά στη παραγωγή διεθνώς εμπορεύσιμων αγαθών και μάλιστα αρκετών με τεχνολογική ένταση.

Δεν έχει παραδώσει τα όπλα.

Επίσης τα τελευταία χρόνια οι περισσότερες ελληνικές βιομηχανικές επιχειρήσεις προχώρησαν δυναμικά στη μετάβαση προς «πράσινες» διαδικασίες παραγωγής, κυρίως στη χρήση καυσίμων και ενέργειας αλλά και πρώτων υλών. Αύξησαν τη συνεργασία και αλληλοϋποστήριξη μεταξύ τους, μεταξύ μεγάλων και μικρών επιχειρήσεων με αμοιβαία οφέλη για τις δύο πλευρές. Και επένδυσαν σοβαρά στην εξέλιξη των δεξιοτήτων των εργαζομένων με θετικά αποτελέσματα όχι μόνον στη προσωπική παραγωγικότητα αλλά και στις αποδοχές.

Το να αποφασίσει η χώρα να εισέλθει σε έναν ενάρετο κύκλο αύξησης της παραγωγής αγαθών δεν είναι κάτι ουτοπικό ούτε μια δυνατότητα που ανήκει πλέον στο παρελθόν. Είναι μια απόλυτα ρεαλιστική στρατηγική, την οποία όλοι πλέον ακολουθούν. Και αποτελεί ισχυρή πεποίθηση και δέσμευση πιστεύω όλων των ελληνικών βιομηχανικών εταιρειών κάθε μεγέθους. Το σημαντικό βιομηχανικό κεφάλαιο που έχει παραχθεί μέσα από τεράστια προσπάθεια και δουλειά τις προηγούμενες δεκαετίες πρέπει να διαφυλαχθεί και να αναπτυχθεί.

Πιστεύω ότι η πρώτη συνθήκη για να αλλάξει κάτι είναι ο ειλικρινής διάλογος και η συνεννόηση με τον παραγωγικό κόσμο. Να διαμορφώσουμε μια μακρόπνοη βιομηχανική στρατηγική που θα εστιάζει στα κρίσιμα θέματα που απασχολούν τη βιομηχανία και επιδρούν αρνητικά στην ανταγωνιστικότητά της: το μη μισθολογικό κόστος, το δυσμενές φορολογικό καθεστώς για τις βιομηχανικές επενδύσεις, το ενεργειακό κόστος, η ανεπάρκεια χρηματοδοτικών εργαλείων υποστήριξης επενδύσεων, θέματα κατάρτισης και επανακατάρτισης ανθρώπινου δυναμικού και

φυσικά κίνητρα συνδεδεμένα με την πράσινη και τη ψηφιακή μετάβαση, αντίστοιχα με αυτά που θεσπίζονται και υλοποιούνται στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Για το λόγο αυτό, θεωρούμε σημαντική τη σύσταση Υπουργείου Βιομηχανίας. Γιατί ο παραγωγικός κόσμος χρειάζεται έναν βασικό συνομιλητή που θα έχει την ευθύνη τουλάχιστον για τα βασικά ζητήματα που επιδρούν στη λειτουργία και την ανταγωνιστικότητα της βιομηχανίας. Έχουμε εξαιρετική συνεργασία με τον Υπουργό Ανάπτυξης Κ. Σκρέκα και γίνονται βήματα. Αλλά για πολλά νευραλγικής σημασίας θέματα για μας, όπως το ενεργειακό κόστος, τα επενδυτικά κίνητρα, οι αδειοδοτήσεις, τα θέματα ανθρώπινου δυναμικού και άλλα, πρέπει να απευθυνόμαστε αλλού. Και τελικά, τη συνολική ευθύνη για τη βιομηχανία, για τα προβλήματα αλλά και για τις ευκαιρίες που παρουσιάζονται ώστε να αναπτυχθεί, δεν την έχει κανείς. Αυτό είναι πρόβλημα για τον παραγωγικό κόσμο αλλά πιστεύουμε ότι είναι πρωτίστως μια σοβαρή πρόκληση και για τη χώρα: Πως να ετοιμαστεί ένα αποτελεσματικό εθνικό σχέδιο στρατηγικής.

Ευχαριστώντας ξανά το IOBE, ελπίζουμε ότι η μελέτη του, που είναι ένα εξαιρετικό και πλήρες κείμενο αναφοράς για το παρόν αλλά και το μέλλον του τομέα, να αποτελέσει εργαλείο για καλύτερη κατανόηση, αλλά και για παραγωγή πολιτικής που θα επιτρέψει στην ελληνική βιομηχανία να δώσει αυτά που μπορεί να δώσει. Η Ελληνική Παραγωγή από τη μεριά της θα είναι στο πλευρό κάθε προσπάθειας για την επαναβιομηχάνιση της χώρας με όλες τις τις δυνάμεις.

Κλείνοντας θέλω να επαναλάβω τα 2 κεντρικά μηνύματά μας:

Πρώτον, η ενίσχυση της βιομηχανίας μεταποίησης μικρού και μεγάλου μεγέθους είναι η πιο σημαντική προοπτική, η πιο ξεκάθαρη κατεύθυνση για να αυξηθεί η παραγωγή πλούτου στη χώρα μας.

Για να αυξηθεί το ΑΕΠ με πραγματική παραγωγική ανάπτυξη, να συγκλίνουμε με τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες, προς όφελος όλης της κοινωνίας και των μελλοντικών γενιών.

Δεύτερον, το να αποφασίσει να μπει η χώρα σε έναν ενάρετο κύκλο αύξησης της παραγωγής αγαθών δεν είναι κάτι ουτοπικό ή κάτι που ανήκει πια στο παρελθόν.

Είναι το μέλλον. Είναι μια απόλυτα ρεαλιστική στρατηγική, και αυτό είναι ισχυρή πεποίθηση όλων των μελών μας.

Σας ευχαριστώ και παρακαλώ τον Γενικό Διευθυντή του IOBE, τον Νίκο Βέττα, να πάρει το λόγο.

(*) Πρόεδρος Ελληνική Παραγωγή, Executive Director Viohalco, Πρόεδρος ElvalHalcor